

Stanowisko Stowarzyszenia dla Natury WILK w sprawie koncepcji budowy wyciągów i tras narciarskich

Stanowisko Stowarzyszenia dla Natury WILK w sprawie koncepcji budowy wyciągów i tras narciarskich na Wielką Raczę oraz Halę Lipowską w Żywieckim Parku Krajobrazowym

Stowarzyszenie dla Natury WILK stanowczo sprzeciwia się koncepcji budowy wyciągów i tras narciarskich na Wielką Raczę (Gmina Rajcza) oraz Halę Lipowską (Gmina Węgierska Górka i Gmina Ujszoły). Realizacja tych inwestycji pociągnie bowiem za sobą nieodwracalne straty w wyjątkowo cennej faunie i florze oraz krajobrazie tych części Beskidu Żywieckiego. Wpłynie również niekorzystnie na gospodarkę leśną i łowiecką regionu.

Uzasadnienie

Masyw Wielkiej Raczy oraz okolice Hali Lipowskiej są jednymi z najcenniejszych pod[☒] względem przyrodniczym fragmentów Żywieckiego Parku Krajobrazowego. Stanowią one ostoję typowej fauny puszczy karpackiej. Występuje tu wiele gatunków objętych ścisłą ochroną gatunkową, wśród których znajdują się 22 gatunki ssaków, 70 gatunków ptaków, 5 gatunków gadów i 11 gatunków płazów, a także liczne ściśle chronione gatunki bezkręgowców i roślin (Bajgier-Kowalska i in. 1998, Bernacki i in. 1998, Nowak i Mysłajek 1998). Wielu przedstawicieli fauny tych rejonów chronionych jest również przez Konwencję Berneńską oraz Dyrektywę Siedliskową Unii Europejskiej. Do gatunków tych zaliczamy np. niedźwiedzia brunatnego *Ursus arctos*, rysia *Lynx lynx* i wilka *Canis lupus*. Dziesięć gatunków kręgowców, które żyją na obu obszarach, zaliczonych jest do szczególnie zagrożonych, co stało się powodem umieszczenia ich w "Polskiej czerwonej księdze zwierząt" (Głowaciński 2001). Należą do nich wymienione wcześniej duże ssaki drapieżne oraz głuszc *Tetrao urogallus*, puchacz *Bubo bubo*, dzięcioł białogrzbisty *Dendrocopos leucotos*, dzięcioł trójpalczasty *Picoides tridactylus*, rzęsorek mniejszy *Neomys anomalus*, traszka karpacka *Triturus montandoni* i traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*. Miejsce do życia znajdują tu również dwa endemiczne dla Karpat gatunki chrzączek *Drusus carpaticus* i *Chaetoteryx polonica*. Do najrzadszych ściśle chronionych roślin występujących w tym rejonie zaliczyć trzeba storczyki - gólkę długoostrogową *Gymnadenia conopsea*, ozorkę zieloną *Coeloglossum viridae*, kukułkę bżową *Dactylorhiza sambucina*, storczykę kulistą *Traunsteinera globulosa* i storczyk męski *Orchis mascula*, a także rośliny z innych grup, jak np. dziewięciśń bezłodygowy *Carlina aqualis*, ciemiężycę zieloną *Veratrum lobelianum* i skrzyp olbrzymi *Equisetum telmateia*. Nie bez znaczenia jest również fakt, że są one także ostojami licznych gatunków zwierząt łownych.

Budowa wyciągów i tras narciarskich na Wielką Raczę i Halę Lipowską negatywnie odbije się na lokalnej faunie i florze, oszpeci krajobraz i wyraźnie zaszkodzi gospodarce leśnej i łowieckiej. W przypadku narciarstwa zjazdowego negatywne oddziaływanie na środowisko związane jest z wieloma czynnikami (Bielecki 1995, Witkowski 1995, Krzymowska-Kostrowicka 1997).

Konieczna jest w tym przypadku znacząca ingerencja w krajobraz, przeznaczenie terenów leśnych pod budowę odpowiedniej infrastruktury - tras zjazdowych, wyciągów i kolejek linowych, stacji narciarskich. Powstałe przez to długie pasy bezdrzewne wewnątrz kompleksów leśnych pozwalają na silniejsze oddziaływanie wiatrów wywalających i zwiększone wnikanie zanieczyszczeń w głąb drzewostanów (Potocki i Hanak 1988). Przylegająca do tras zjazdowych roślinność narażona jest również na mechaniczne uszkodzenie przez ratraki i samych narciarzy. Dobitym przykładem są tu wyniki badań przeprowadzonych przez specjalistów z Instytutu Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, w sąsiedztwie tras zjazdowych i szlaków turystycznych na Pilsku w Beskidzie Żywieckim (Łajczak i in. 1996). Uszkodzenia wierzchołków świerków wzdłuż tras narciarskich notowano średnio u 16,2% drzewek, natomiast uszkodzenia gałęzi u 12,5%. Dla porównania wzdłuż pieszych szlaków turystycznych uszkodzenia wierzchołków dotyczyły jedynie 6,5% świerków, a uszkodzenia gałęzi zaledwie 1%. U świerków rosnących wzdłuż tras zjazdowych zanotowano ok. 20% więcej gałęzi martwych i prawie dwukrotnie większy stopień schlorozowania i znekrozowania igieł w porównaniu do świerków rosnących wzdłuż szlaków turystycznych. Budowa wyciągów narciarskich i tras zjazdowych wpływa również znacząco na świat zwierząt. Naukowcy z Zakładu Zoologii Leśnej i Łowiectwa Wydziału Leśnego Akademii Rolniczej w Krakowie zaobserwowali, że po wybudowaniu kolejki linowej i tras zjazdowych na Jaworzynę Krynicką w Beskidzie Sądeckim, teren ten był w trakcie zimy unikany przez większość gatunków puszczańskich, takich jak wilki, rysie i jelenie. Zanikło również rykowisko jelenia szlachetnego (Jamrozy i in. 2000).

Podobne zagrożenia staną się również udziałem Wielkiej Raczy i Hali Lipowskiej oraz terenów przyległych. **Mając to na uwadze Stowarzyszenie dla Natury WILK wyraża swój stanowczy sprzeciw wobec pomysłu budowy wyciągów i tras narciarskich na Wielką Raczę i Halę Lipowską.**

inż. Robert W. Mysłajek, mgr Sabina Nowak

Literatura:

- BAJGIER-KOWALSKA M., ŁAJCZAK A., MICHALIK S., WITKOWSKI Z., ZIĘTARA T. 1998. Przyroda Żywieckiego Parku Krajobrazowego. Colgraf-Press, Poznań.
- BERNACKI L., BLAROWSKI A., WILCZEK Z. 1998. Osobliwości szaty roślinnej województwa bielskiego. Colgraf-Press, Poznań.
- BIELECKI M.T. 1995. Sporty i rekreacja w górach w aspekcie ochrony przyrody. Międzynarodowe seminarium "Turystyka a ochrona przyrody w Beskidach", Bielsko-Biała 12-13 czerwca 1995 r.
- GŁOWACIŃSKI Z. (red.). 2001. Polska czerwona księga zwierząt. Kręgowce. PWRiL, Warszawa.
- JAMROZY G., GOSIK K., KUBACKI T. 2000. Nie ma już odwrotu. Łowiec Polski, 8: 9-11.
- KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA A. 1997. Geoekologia turystyki i wypoczynku. PWN, Warszawa.
- ŁAJCZAK A., MICHALIK S., WITKOWSKI Z. 1996. Wpływ narciarstwa i turystyki pieszej na przyrodę masywu Pilska. Studia Naturae, 41: 1-253.
- NOWAK S., MYŚLAJEK R.W. 1998. Rozmieszczenie, liczebność i pozyskanie wilka (*Canis lupus*) i rysia (*Felis lynx*) w województwie bielskim. VII Ogólnopolska Konferencja Teriologiczna, Białowieża 27-30 września 1998 r. Mat. konf.: 66.
- POTOCKI J., HANAK B. 1988. Drzewostany iglaste Beskidu Żywieckiego i Śląskiego a emisje przemysłowe. Las Polski, 13/14: 14-16.
- WITKOWSKI Z. 1995. Uwaga na wyciągi narciarskie i koleje linowe w górach. Chrońmy Przyrodę Ojczystą, 1: 38-47.